

LIETUVOS SUNKIŲJŲ ARKLIŲ VEISLĖS AUGINTOJŲ ASOCIACIJA

STAMBIŲJŲ ŽEMAITUKŲ VEISLĖS ARKLIŲ VEISIMO PROGRAMA

Kaunas, 2024

TURINYS

TURINYS.....	2
ĮVADAS	3
STAMBIŲJŲ ŽEMAITUKŲ ARKLIŲ VEISLĖS KŪRIMO ISTORIJA.....	4
STAMBIŲJŲ ŽEMAITUKŲ ARKLIŲ VEISLĖ.....	7
ERŽILŲ LINIJOS IR KUMELIŲ ŠEIMOS	8
ERŽILŲ LINIJOS.....	8
AGRASTO 156 LINIJA.....	8
KALMANO 185 LINIJA	8
KLINTO 488 LINIJA.....	9
ŠACHTIORO II 235 LINIJA	9
KRAVALL SE 22-06-5155 A LINIJA.....	10
KUMELIŲ ŠEIMOS.....	11
STAMBIŲJŲ ŽEMAITUKŲ VEISLĖS ARKLIŲ VERTINIMO TAISYKLĖS	12
STAMBIŲJŲ ŽEMAITUKŲ ARKLIŲ VEISLĖS KILMĖS KNYGŲ NUOSTATOS.....	13
NAUDOJAMOS SĄVOKOS	13
BENDROSIOS NUOSTATOS	13
KILMĖS KNYGOS SKYRIAI.....	15
KILMĖS KNYGŲ TVARKYMAS.....	18
KILMĖS PAŽYMĖJIMAS.....	19
STAMBIŲJŲ ŽEMAITUKŲ ARKLIŲ VEISLĖS SAUGOJIMAS	20
STAMBIŲJŲ ŽEMAITUKŲ VEISLĖS ARKLIŲ VEISIMO PROGRAMOS TIKSLAI BEI SIEKIAMYBĖ.....	22
DOKUMENTŲ TVARKYMO REIKALAVIMAI	25
NAUDOTA LITERATŪRA	26

IVADAS

Stambiujų žemaitukų arklių veislės veisimo programa – tai būtina veislės išsaugojimo bei gerinimo dalis, kurioje yra numatomi veisimo tikslai bei siekiamybės. Ši veisimo programa skirta Stambiujų žemaitukų veislės arklių veisėjams, augintojams, savininkams ir kitiems asmenims prisidedantiems prie veislės išsaugojimo bei gerinimo. Veisimo programos laikotarpis neribojamas, tačiau programa turėtų būti peržiūrima ir esant poreikiui papildoma ne rečiau kaip kas penkerius - septynerius metus. Veisimo programos tikslas - Stambiujų žemaitukų veislės **išsaugojimas ir gerinimas**. Veisimo programa vykdoma Lietuvos Respublikos teritorijoje, o esant būtinybei ir už Lietuvos Respublikos ribų. Už veisimo programos vykdymą yra atsakinga Lietuvos sunkiųjų arklių veislės augintojų asociacija.

Veisimo programa parengta remiantis „2016 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/1012 dėl zootechninių ir genealoginių reikalavimų, taikomų grynaveislių veislinių gyvūnų ir hibridinių veislinių kiaulių veisimui, prekybai jais bei jų genetinės medžiagos produktais ir jų įvežimui į Sąjungą, kuriuo iš dalies keičiami Reglamentas (ES) Nr. 652/2014, Tarybos direktyvos 89/608/EEB ir 90/425/EEB bei panaikinami tam tikri gyvūnų veisimo srities aktai („Gyvūnų veisimo reglamentas“) (Tekstas svarbus EEE)“ nuostatomis.

STAMBIŲJŲ ŽEMAITUKŲ ARKLIŲ VEISLĖS KŪRIMO ISTORIJA

Vykdamas veislininkystės darbas ir siekiant gauti pageidaujamus rezultatus ateityje negalima pamiršti veislės istorijos, bei priežasčių lėmusių veislės išvedimo poreikį. Stambiųjų žemaitukų veislė pradėta kurti XIX a. antroje pusėje, kadangi pradėta gerinti ir gaminti sunkesnė, o tuo pačiu ir našesnė, žemės ūkio technika, kuriai traukti reikėjo, didesnio darbingumo (ištvėmingesnių), platesnį žingsnį turinčių stambesnių arklių. Todėl mažas žemaitukų ūgis ir masė buvo didelis trūkumas.

Apie 1850 m. bandyta vietinius žemaitukus kryžminti su arabų veislės eržilais, tačiau toks kryžminimas nedavė gerų rezultatų, kadangi gauti mišrūnai buvo smulkūs, silpnomis krūtinėmis ir mažai kaulingomis kojomis. 1879 m. įkurta „Raseinių žemaičių veislės arklių veisimui skatinti draugija“ kurios tikslas buvo skatinti žemaitukų auginimą bei didinti arklių masę ir ūgį vykdant veisimą atrankos ir pasirinkimo būdu, vykdant grynąjį veisimą, tačiau pastebėta, kad toks veisimo procesas vyksta lėtai ir nėra labai efektyvus. Tuomet pradėta vietinius arklių kryžminti su įvairių veislių eržilais. Palaipsniui žemaitukų populiarumas mažėjo, o stambintų arklių populiarumas didėjo, tam įtakos turėjo ir stambiųjų arklių paklausa bei geros eksporto kainos.

XX a. pradžioje vėl bandyta arklių ūgio ir masės didinimui naudoti arabų veislės eržilus, todėl buvo importuoti du eržilai, o gautas prieauglis nebuvo toks kokio tikėtasi, nors prieauglis ir buvo didesnis ūgiu, tačiau neteko gerųjų žemaitukų savybių. Šiuo laikotarpiu Rytų Lietuvoje, kur vyrauja lengvesnė, mažiau derlinga žemė, poreikio stambiems arkliams nebuvo, todėl čia kryžminimui naudoti ristūnų, jojamųjų arba šiaurės švedų grynaveislei eržilai ar jų mišrūnai. 1923 - 1925 m. į Lietuvą įvežta šiaurės švedų veislės arklių: 4 eržilai ir 35 kumelės, kurie vėliau buvo naudojami mišrinimui su vietiniais arkliais, gautas prieauglis buvo labai geros kokybės ir vėliau tapo pagrindiniais stambiųjų žemaitukų veislės pradininkais. Šie mišrūnai išvaizda buvo labai panašūs į grynaveislius žemaitukus, bei išlaikė jų gerąsias savybes, bet buvo stambesni už juos. Šie arkliai turėjo: nedidelę galvą su plačia kakta, vidutinio ilgumo ar trumpą kaklą, tiesią nugarą ir gerai išgaubtus šonkaulius, apvalias strėnas, vidutinio platumo, gilią krūtinę, trumpas, stiprias sausas, taisyklingos formos kanopomis galūnes, plauko spalva – įvairi, dažniau pasitaikydavo bėra, juoda, pelekai.

1928 m. įkurta „Lietuvos vietinių arklių gerinimo draugija“. 1929 m. ši draugija paruošė pirmąsias vertinimo taisykles. Buvo nustatytas minimalus vietinių arklių ūgis: I klasė (aukščiausia)

eržilų – 145 cm., IV klasė (žemiausia) – 142 cm., kumelių ūgis atitinkamai - 142, 140 cm. 1940 m. Lietuvos okupacija ir II pasaulinis karas sutrikdė arklininkystės darbą, tačiau 1944 m. nuspręsta veiklą atkuri, o nuo 1946 m. pradėta vertinti vietinius arklius, taip pat nuo 1946 m. vietinius arklius imta minėti kaip dvi atskiras žemaitukų ir Rytų Lietuvos važiuojamųjų arklių veislės grupes. Kadangi duomenys ir arklių tipas rodė, kad Rytų Lietuvos važiuojamieji nėra gryni žemaitukų veislės arkliai, tačiau yra išlaikę vertingąsias žemaitukų veislės arklių savybes (šios savybės būdingos primityvaus tipo arklių veislėms): gera sveikata, ilgaamžiškumas, nereiklumas šėrimui ir laikymo sąlygoms, darbingumas bei atsparumas ligoms.

Ruošiant Rytų Lietuvos važiuojamųjų arklių (Stambųjų žemaitukų) veisimo planą, tarp vietinių arklininkystės specialistų iškilo nesutarimų dėl šių arklių tipo, todėl tvirtas ir tikslus veisimo planas nebuvo paruoštas. Tuometinis žemės ūkio ministras, K. Liaudis, kreipėsi į Visasąjunginį arklininkystės mokslinio tyrimo institutą, prašydamas padėti įvertinti Rytų Lietuvos arklius (Stambiuosius žemaitukus). Institutas į Lietuvą atsiuntė savo atstovą – žemės ūkio mokslų kandidatą V. V. Beliajevą.

Rytų Lietuvos arkliams ištirti buvo surengta mokslinė – ekspedicinė apžiūra, kurioje dalyvavo Visasąjunginio arklininkystės mokslinio tyrimo instituto ir Lietuvos arklininkystės specialistai. Ekspedicijos darbo metu buvo apžiūrėta ir įvertinta 1600 arklių. Gera įvertinti arkliai buvo įrašomi į kilmės knygas. Į apskričių kilmės knygas buvo įrašyta 315 arklių iš jų – 86 eržilai ir 229 kumelės. Ekspedicijos metu įrašytų į kilmės knygas Rytų Lietuvos vietinių arklių kūno matmenys:

Eržilų (n=86) Kumelių (n=229)

Aukštis ties gogu - 151 (144 – 162) 150 (136 – 162)

Įstrižas liemens ilgis - 157 (145 – 176) 156 (142 – 173)

Krūtinės apimtis - 178 (163 – 197) 178 (160 – 200)

Plaštakos apimtis - 20,0 (18 – 23) 19,5 (18 – 23)

Ekspedicijos dalyvių nuomone, apibūdinta veislinių arklių grupė gali sudominti savo išore, darbingumu bei sugebėjimu prisitaikyti prie vietinių klimatinių šėrimo ir laikymo sąlygų. Jų nuomone, šie arkliai visiškai patenkina Lietuvos gyventojų poreikius.

Atsižvelgiant į ekspedicijos išvadas, 1949 m. Spalio 8 dieną pasitarime, dalyvaujant Lietuvos TSR Mokslų akademijos (R. Žebenka), Veterinarijos ir Žemės ūkio akademijų (prof. K. Aleksa, doc. V. Juozapavičius) moksliniams bendradarbiams ir Respublikos žemės ūkio ministerijos arklininkystės specialistams, buvo pritarta ekspedicijos išvadai – tipingus vietinius važiuojamojo tipo arklius,

susiformavus senojo tipo žemaituko pagrindu, kuriems atrankos, nežymaus mišrinimo bei auginimo sąlygomis padidėjo ūgis bei masė be ryškesnių kitų veislių požymių priskirti žemaičių veislės sustambintam tipui.

1949 m. Vilniaus rajone, Riešėje, įkurtas Vilniaus valstybinis žirgynas, kurio pagrindinė užduotis buvo auginti ir gerinti žemaičių veislės arklius (Stambiuosius žemaitukus). 1959 metų pradžioje žirgyne buvo laikoma 161 stambusis žemaitukų veislės žirgas, tame tarpe 47 kumelės ir 43 eržilai. **1959 metais Lietuvos KP(b) CK XII plenumo nutarimu stambiųjų žemaitukų arklių veislė paskelbta planine arklių veisle respublikoje.** 1963 m iš Švedijos į Lietuvą įvežti 4 šiaurės švedų veislės eržilai, o 1965 m. įvežti dar 3 eržilai. Didžiausią įtaką veislės formavimui turėjo šie šiaurės švedų veislės eržilai: Klintas 488 (155 – 163 – 201 – 23; 8 - 7 – 8 – 10, el.); Listeris 495 (156 – 167 – 206 – 21,5; 8 – 7 – 8 – 9 el.); Orgilas 516 (156 – 167 – 194 – 22,5; 8 – 8 – 7 – 5, el.); Kegelis 486 (155 – 163 – 195 – 22; 8 – 7 – 8 – 5 el.); Praktikas 521 (155 – 165 – 195 – 21; 8 – 7 – 8 el.). Stambiųjų žemaitukų auginimu rūpinosi ir Dusetų valstybinis žirgynas įkurtas 1967 m. 1973 metais Vilniaus valstybinis žirgynas laikė, apie 160 stambiųjų žemaitukų – 48 eržilus ir 33 kumeles. 1982 metais Vilniaus žirgyne buvo 160 stambiųjų žemaitukų veislės arklių, tarp jų 44 eržilai ir 21 veislinė kumelė. **Nuo 1985 m. visuose raštuose vartotinas arklių veislės pavadinimas yra stambieji žemaitukai.**

Stambiųjų žemaitukų veislės arklių tipą bei išsivystymą charakterizuoja kūno matmenys, tipingi stambiųjų žemaitukų veislės arkliai turėtų būti ženkliai didesni už senojo tipo žemaitukų, bet neturi būti didesnis už Lietuvos sunkiųjų veislės arklius

Veislės pripažinimo metu veislę sudarė 6 eržių linijos šiuo metu yra išlikusios tik 4 linijos:

- Agrasto 156
- Klinto 488
- Kalmano 185
- Šachtioro II 235

STAMBIŲJŲ ŽEMAITUKŲ ARKLIŲ VEISLĖ

Stambieji žemaitukai - tai sunkiųjų arklių tipo veislė. Eržilų ūgis ties gogu 154-158 cm., kumelių ūgis ties gogu 152-156 cm. ši veislė pasižymi gerai išvystytu raumenynu, tvirta konstitucija. Stambieji žemaitukai pasižymi nedidele galva su plačia kakta bei tiesiu profiliu rečiau kumpanosiai. Kaklas vidutinio ilgumo, raumeningas. Gogas žemas, platus, vidutinio ilgio. Nugara tiesi, plati, raumeninga su gerai išgaubtais šonkauliais, strėnos ovalios, neskeltos. Krūtinė vidutinio platumo, gili (krūtinė apimtis: eržilų - 189-199 cm., kumelių - 184-194 cm.). Galūnės sausos, trumpos, su taisyklingos formos tvirtomis kanopomis, pageidautina neplokščiapadis (plaštakos apimtis: eržilų - 20,5-22,5 cm., kumelių - 20-22 cm.). Plaukas yra veisliai būdingos spalvos. Būdingos spalvos: bėra, tamsiai bėra, šviesiai bėra, juodbėra, juoda, bulana, tamsiai bulana, šviesiai bulana, sarta, tamsiai sarta, šviesiai sarta, peleka, širma, palša, gelsva, šviesiai gelsva, tamsiai gelsva. Nebūdingas ir nepripažįstamas keršumas, leopardo kompleksas, bei kiti Apalūzų veislei būdingi raštai.

Stambieji žemaitukai laikomi visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Ši veislė pasižymi sveikatingumu, nereiklumu pašarams ir laikymo sąlygoms, todėl labai tinkama, vietovėms, kuriose vyrauja nenašios smėlingos ar molingos dirvos.

Šiuo metu likusios tik 4 eržilų linijos, bei 1 kuriama linija:

- Agrasto 156
- Klinto 488
- Kalmano 185
- Šachtioro II 235
- Kuriama Kravall SE 22-06-5155 A

ERŽILŲ LINIJOS IR KUMELIŲ ŠEIMOS

ERŽILŲ LINIJOS

AGRASTO 156 LINIJA

Linijos pradininkas Agrastas 156 g. 1935 m. jo išmatavimai 150-159-200-20,5; el. kl. žinoma, kad šis eržilas buvo gelsvos spalvos su žvaigžde, bei dryžiu per nugarą, karšto temperamento. Šiuo metu eržilų linija tęsiama per vienintelę išlikusią eržilo Bukieto 466, jo išmatavimai 155-165-197-19,5 I kl. žinoma, kad šis eržilas buvo gelsvos spalvos su dryžiu per nugarą, sūnaus Dakoto 668 sudarytą eržilų linijos atšaką.

Agrasto 156 linija							
ATAMAN IC00048	AGRASTAS 156	AGRASTAS II 241	BUKIETAS 466	DAGILIS 666	BĖGLYS 887	ŠTABAS LTU004180001096	<u>NARCIZAS</u> LTU004180029401
				DAKOTAS 668	TEREKAS LTU004180036991	<u>DALASAS</u> LTU004180005105	<u>TEKSTAS</u> LTU004180084511
							<u>MAROKAS</u> LTU004180136719
						<u>TITNAGAS</u> LTU004180038710	

KALMANO 185 LINIJA

Linijos pradininkas eržilas Kalmanas 185 g. 1943 m. tamsiai bėros spalvos, jo išmatavimai 150-155-217-21 el. kl. Šiuo metu eržilų linija tęsiama per eržilo Bachas 824, juodos spalvos, 4 palikuonių Maršo 894, Mandato LTU004180036789, Gaublio LTU004180047310, Mikrobo LTU004180000996 sudarytas eržilų linijos atšakas.

LSAVAA vykdomoje veisimo programoje dalyvauja Maršo 894 ir Mandato LTU004180036789 atšakų eržilus laikantys veisėjai.

Kalmano 185 linija					
KALMANAS 185	KASPINAS 485	BACHAS 824	MARŠAS 894	MARSAS LTU004180019099	<u>TRAKIS-TAURAS</u> LTU004180120616
				MAMUTAS LTU004180039202	<u>ŠANCAS</u> LTU004180043503
			MANDATAS LTU004180036789	<u>ŠAMAS</u> LTU004180144820	
				MODELIS	NAGAS

LTU004180029301	LTU004180111815
	<u>NALČIKAS</u>
	LTU004180112915

KLINTO 488 LINIJA

Linijos pradininkas Šiaurės švedų arklių veislės eržilas Klintas 488, jo išmatavimai 155-263-201-23, 8-7-8-10 el. kl. Šiuo metu linija tęsiama per Klinto 488 anūko Banko LTU004180035192 palikuonių besiformuojančias atšakas. LSAVAA veisimo programoje dalyvauja laikytojai laikantys Dubingio LTU004180023807, Timbarko LTU004180024107, Biplano LTU004180043503 Dionas LTU004180046710 atšakų eržilus

Klinto 488 linija				
CITAT 1423	KLINTAS 488	NOVATORIUS 605	BANKAS LTU004180035192	<u>DUBINGIS</u> LTU004180023807
			TIMBARKAS LTU004180024107	<u>POKŠTAS</u> LTU004180108214
				PITAGORAS LTU004180113715
				<u>TRAKAS</u> LTU004180142019
				<u>ŠAMANAS</u> LTU004180148120
				<u>TURAS</u> LTU004180128717
				<u>TIRAS</u> LTU004180128617
				<u>DEBIUTAS</u> LTU004180141719
			<u>DIONAS</u> LTU004180046710	
			BIPLANAS LTU004180043503	<u>DELIKTAS</u> LTU004180084711
				<u>BILDUKAS</u> LTU004180101513

ŠACHTIORO II 235 LINIJA

Linijos pradininkas eržilas Šachtioras II g. 1953 m. jo išmatavimai 155-162-192-21 I kl. pažymima, kad šis eržilas buvo gražaus harmoningo kūno sudėjimo bei ypač aukštomis darbingumo

savybėmis, kurias šis eržilas perdavė savo palikuonims. Šiuo metu linija tęsiama per Šachtioro II 235 palikuonių Baro 453 ir Gipso 583 atšakas.

LSAVAA veisimo programoje dalyvauja veisėjai auginantys Baro 453 ir Gipso 583 atšakų eržilus.

Šachtioro II 235 linija					
ŠACHTIORAS 174	ŠACHTIORAS II 235	GIPSAS 583	TALINAS LTU004180036486	<u>MITAS</u> LTU004180002200	<u>NEMO</u> LTU004180019710
					<u>DEGRIS</u> LTU004180126017
				NEKTARAS LTU004180022300	<u>ŠERKŠNAS</u> LTU004180014606
					<u>TAURAS</u> LTU004180128217
					<u>TROJUS</u> 440004180159421
					<u>NANDAS</u> LTU004180031709
				<u>METRAS</u> LTU004180042802	
		BARAS 453	DIPLOMAS 572	BŪRAS LTU004180025197	<u>TORONTAS</u> 440004180169117

KRAVALL SE 22-06-5155 A LINIJA

Linijos pradininkas Šiaurės švedų arklių veislės eržilas Kravall SE 22-06-5155 A g. 2006 m. juodbėros spalvos, jo išmatavimai 156-218-25 el. kl. (86,37 b.) tai yra naujai kuriama eržilų linija. Eržilas Kravall SE 22-06-5155 A į Lietuvą importuotas 2019 m. iš Švedijos, jo įvertinimai Švedijoje: kompleksiskai 9-9-8-9-9=44 b.; pagal darbingumą 6-6-7-7-7=33 b. Švedijoje šis eržilas įvertintas Elito klase, Švedijoje eržilas gali būti įvertintas elito klase tik tuo atveju kai jis yra įvertintas kompleksiskai ir įvykdęs darbingumo testą, bei turintis įvertinto kompleksiskai prieauglio. Tai yra Lietuvoje Stambijų žemaitukų arklių veislei naudojamo Aukščiausios klasės įvertinimo atitikmuo. Lietuvoje LSAVAA kompleksiskai įvertintas Elito klase (86,37 b.), darbingumo bandymų metu įvertintas Elito klase (81,8 b.) ir licencijuotas veisimui. Naudojant šį eržilą tikimasi išplėsti Stambijų žemaitukų arklių veislės genetinę struktūrą bei pagerinti Stambijų žemaitukų eksterjero savybes (kaulingumą, išsivystymą – bendrą įspūdį), charakterį, aliūrus, darbines savybes.

Kravall SE 22-06-5155 A linijoje yra 1 pagal eksterjerą įvertintas eržilas.

Kravall SE 22-06-5155 A linija	
KRAVALL SE 22-06-5155 A	<u>KORALAS</u> LTU004180158421

Pagal eksterjerą ir / ar darbingumą įvertintų eržilų skaičius kiekvienais metais po eksterjero ir / ar darbingumo vertinimo renginių kinta, todėl pagal eksterjerą ir / ar darbingumą įvertintų eržilų sąrašas kasmet atnaujinamas ir pateikiamas Stambųjų žemaitukų veislės žirgų augintojams, po paskutinio tais metais vykusio žirgų eksterjero ir / ar darbingumo vertinimo renginio.

KUMELIŲ ŠEIMOS

Stambųjų žemaitukų arklių veislė buvo ir yra veisiama linijomis, todėl šeimos buvo sudarytos tik buvusiam valstybiniam Vilniaus žirgyne, sudarytos 4 - Bėrutės 392, Gulbės 1205, Minties 1840, ir Danutės 394 šeimos. Taip pat analizuojant genealogiją galima atsekti ir daugiau naujai susiformavusių kumelių šeimų. Šiuo metu į LSAVAA kuriojamos Stambųjų žemaitukų arklių veislės kilmės knygos pagrindinį skyrių įrašyta 218 trejų metų ir vyresnių kumelių (iš jų į „Pagrindinį I skyrių“ -49; „Pagrindinį II skyrių“ - 60; „Pagrindinį III skyrių“ - 109).

Kumelių šeimų genealoginės schemos pateiktos **Priede Nr. 1**

Efektyvios populiacijos rodiklis

Nm - Eržilų įrašytų į „Pagrindinį I skyrių“ – 19 vnt.

Eržilų įrašytų į „Pagrindinį II skyrių“ – 11 vnt.

Nf - Kumelių įrašytų į „Pagrindinį I skyrių“ - 218 vnt.

$$Ne = 4 \times Nm \times Nf / (Nm + Nf) = 4 \times 30 \times 218 / (30 + 218) = 105,4838$$

STAMBIŲJŲ ŽEMAITUKŲ VEISLĖS ARKLIŲ VERTINIMO TAISYKLĖS

Stambiųjų žemaitukų veislės arklių vertinimo taisyklės pateiktos „Lietuvos sunkiųjų ir stambiųjų žemaitukų veislių arklių vertinimo taisyklės“ dokumente.

1. Veislinių arklių vertinimo tikslas yra nustatyti jų veislinę vertę, paskirti ir kompleksiškai juos įvertinti.
2. Arklių vertinimą atlieka veislininkystės institucijos (asociacijos) sudaryta ekspertų komisija.

Vertinamų požymių svarba

(1 lentelė)

6 - 18 mėn. amžiaus vertinimas						
Kilmė			Bendras įspūdis			
60%			40%			
			Tipas	Kūno išsivystymas	Galūnių išsivystymas	Aliūrai
Suaugusių arklių vertinimas						
Pirmas įspūdis	Kilmė	Tipas	Eksterjeras	Išsivystymas	Charakteris	Aliūrai
10%	10%	15%	25%	10%	10%	20%

STAMBIŲJŲ ŽEMAITUKŲ ARKLIŲ VEISLĖS KILMĖS KNYGŲ NUOSTATOS

NAUDOJAMOS SĄVOKOS

1. Arklio veisėju pripažįstamas:
 - 1.1. kumelės (t. y. motinos) savininkas arba nuomotojas kergimo (apsėklinimo) metu;
 - 1.2. kumelės savininkas arba nuomotojas kumeliuko atsivedimo metu.
2. Grynasis veisimas - veisimo būdas kai poruojami du tos pačios veislės individai.
3. Veisimo programoje pripažinta gerinančioji veislė - Stambijų žemaitukų veislės atveju tai arklių veislės naudotos Stambijų žemaitukų veislės išvedime.
4. Veisimo programoje nepripažinta gerinančioji veislė - (toliau nepripažinta veislė) bet kuri kita arklių veislė nepripažinta kaip gerinančioji arklių veislė, įskaitant ir naudojamus veislei tipingus mišrūnus be dokumentinių kilmės duomenų.
5. Grynaveislis (eržilas/kumelė) nuo veisimo programoje pripažintos gerinančiosios veislės - pirmos arba antros (priklausomai nuo to, kuri pripažinta veislė buvo panaudota) kartos palikuonis nuo gerinančiosios veislės eržilo ar kumelės ir Stambijų žemaitukų eržilo ar kumelės.
6. Grynaveislis (eržilas/kumelė) nuo veisimo programoje nepripažintos veislės - žirgas pripažįstamas grynaveisliu kai jo kilmėje yra:
 - 6.1. eržilams - ne daugiau kaip $1/8$ (tai yra III protėvių karta) nepripažintos veislės kraujo;
 - 6.2. kumelėms - ne daugiau kaip $1/8$ (tai yra III protėvių karta) nepripažintos veislės kraujo;
 - 6.3. išskyrus tuos atvejus kai žirgas jau pripažintas grynaveisliu ar vienas iš jo tėvų pripažinti grynaveisliu (kurių kilmėje yra daugiau nei $1/4$ - eržilams, $1/4$ - kumelėms veisimo programoje nepripažintos veislės kraujo).

BENDROSIOS NUOSTATOS

7. Veislinių arklių kilmės knygas (toliau – kilmės knygos arba KK) tvarko pripažintos arklių veislininkystės institucijos VĮ Žemės ūkio duomenų centro (toliau – VĮ ŽŪDC) informacinės sistemos duomenų bazėje.
8. Kilmės knygų duomenis kaupia, sistemina, saugo ir ataskaitas teikia VĮ ŽŪDC.

9. Arklio veisėjas yra atsakingas už pirminių duomenų teisingumą. Pripažintų veislininkystės institucijų atsakingi asmenys, turintys suteiktą VĮ ŽŪDC prisijungimo prieigą, turi teisę koreguoti, pakeisti duomenis, suvesti arklių vertinimo duomenis ir ekspertų – vertintojų komisijos sprendimo, kuris nesikerta su kilmės knygos nuostatomis, pagrindu įrašyti arklį į tam tikrą kilmės knygos skyrių.
10. Kilmės patikrinimo testai (DNR testai) atliekami visiems eržilams dalyvaujantiems eržių vertinimo renginyje, augintojai skatinami atlikti DNR profilio nustatymą ir kilmės patikrinimą šiuo būdu ir kumelėms, įrašomiems į pagrindinį kilmės knygos I ir II skyrius.
 - 10.1. Kilmės patikrinimo testai atliekami ginčytiniais atvejais siekiant identifikuoti arklius. Neatitikus žirgo kilmei atliekamas pakartotinis testas, neatitikus šiam testui ir nenustačius tikrosios kilmės žirgas perkeliamas į kilmės knygos papildomą skyrių. Už papildomus kilmės patikrinimo testus moka pats žirgo savininkas. Jai nustatoma tikra kilmė, duomenys duomenų bazėje pakeičiami.
 - 10.2. Kilmės patikrinimo testai (DNR testai) atliekami visiems dirbtinio apvaisinimo būdu gautiems kumeliukams.
11. Jeigu Lietuvoje yra tvarkomos kelios tos pačios veislės skirtingoms veislininkystės institucijoms priklausančios kilmės knygos, tai eržilai gali būti įrašomi į kelias kilmės knygas, tačiau norint naudoti eržilą LSAVAA veisimo programoje veisimui jis turi būti įvertintas kompleksškai pagal LSAVAA pripažintas vertinimo taisykles, o kumelės įrašomos tik į vieną kilmės knygą, šių kumelių kumeliukai įregistruojami į tą kilmės knygą, kurioje įregistruota jo motina.
 - 11.1. Tais atvejais kai gimsta grynaveislis kumeliukas, o kumeliuko motina registruota kitoje tos pačios veislės kilmės knygoje, kurioje kumeliuko savininkas kumeliuko registruoti nenori ir prašo LSAVAA įregistruoti kumeliuką LSAVAA kilmės knygoje ir išduoti kumeliukui pasą galutinį sprendimą dėl kumeliuko registravimo priima LSAVAA prezidentas.
12. Esant poreikiui asociacija pasilieka teisę plėsti Stambųjų žemaitukų arklių veisimo programos vykdymo teritoriją už Lietuvos Respublikos ribų, tam numatant atskiras taisykles žirgų registravimui ir įrašymui į Stambųjų žemaitukų arklių veislės registrą. Arkliai galės būti pripažinti grynaveisliais tik pagal pasirašytą bendradarbiavimo sutartį su besikreipiančia šalimi.

13. LSAVAA Stambijų žemaitukų veislei gerinančiosiomis veislėmis pripažįstamos - Šiaurės švedų, Orlovo ristūnų, Žemaitukų, Arabų arklių veislės, Stambijų žemaitukų prieauglis su šiomis veislėmis pripažįstamas grynaveisliu kai tai yra:
 - 13.1. pirmos kartos Stambijų žemaitukų ir Šiaurės švedų palikuonis;
 - 13.2. antros kartos Stambijų žemaitukų ir Orlovo ristūnų, Žemaitukų, Arabų arklių veislių palikuonis;
 - 13.2.1. antros kartos palikuonis pripažįstamas grynaveisliu tik tuo atveju jai vienas iš jo tėvų yra mišrūnas nuo pripažintos gerinančiosios veislės, o antras iš tėvų yra gautas grynuoju veisimu (kilmėje $\frac{1}{4}$ gerinančiosios veislės kraujo).
14. Importuotiems eržilams ir kumelėms, bei eržilams, kurių sperma naudojama Lietuvoje, paliekami originalūs (tuos eržilus veislei naudoti pradėjusios šalies) registracijos numeriai;
 - 14.1. Importuotus eržilus įvertina LSAVAA vertinimo komisija. Vertinimo komisijos sprendimu eržiui suteikiama arba nesuteikiama licencija veisimui.
 - 14.2. Spermos naudojimo atveju LSAVAA vertinimo komisija išnagrinėja eržilo veislės asociacijos atlikto eržilo kompleksinio vertinimo duomenis ir iš nuotraukų bei filmuotos medžiagos įvertina eržilo tipingumą veislei.
15. Pageidaujama, kad einamaisiais metais prieauglis nuo gerinančiosios veislės ar kitų nepripažintų veislių (įskaitant tipingus mišrūnus) nevirsytų 10 %.
16. Popierinės kilmės knygos leidžiamos pagal pripažintų veislininkystės institucijų vidaus tvarką, elektroninio formato kilmės knygos saugomos VĮ ŽŪDC duomenų bazėje.
17. Arkliai, kuriuos prašoma įrašyti į kilmės knygas, turi būti sveiki ir gerai išsivystę.

KILMĖS KNYGOS SKYRIAI

18. Kilmės knyga (KK) suskirstyta į pagrindinį ir papildomą skyrius, kurie smulkiau suskirstyti į - eržilų pagrindinį I, II ir III, kumelių pagrindinį I, II, III, bei eržilų ir kumelių papildomus skyrius.
19. Į kilmės knygas įrašomi arkliai, pagal šiuos reikalavimus:
 - 19.1. pagrindinis skyrius:
 - 19.1.1. įrašomi tik grynaveisliai žirgai;
 - 19.1.2. pagrindinis I skyrius:

- 19.1.2.1. įrašomi tik grynuoju veisimu gauti žirgai, kurių abu tėvai įrašyti į kilmės knygos pagrindinį skyrių:
- 19.1.2.1.1. kompleksiškai įvertinti elito klase;
 - 19.1.2.1.2. kompleksiškai įvertinti I klase žirgai, darbingumo bandymų metu įvertinti elito klase;
- 19.1.2.2. pripažintos gerinančiosios veislės žirgai pagal LSAVAA patvirtintas vertinimo taisykles įvertinti elito klase ir pripažinti tinkamais naudoti veisimo programoje;
- 19.1.3. pagrindinis II skyrius:
- 19.1.3.1. grynuoju veisimu gauti žirgai, kurių abu tėvai įrašyti į kilmės knygos pagrindinį skyrių:
- 19.1.3.1.1. kompleksiškai įvertinti I klase;
 - 19.1.3.1.2. kompleksiškai įvertinti I klase žirgai, darbingumo bandymų metu įvertinti I klase;
- 19.1.3.2. pripažintos gerinančiosios veislės kumelės pagal LSAVAA patvirtintas vertinimo taisykles įvertintos I klase ir pripažintos tinkamomis naudoti veisimo programoje;
- 19.1.3.3. žirgai nuo gerinančiosios veislės (eržilų/kumelių) pripažinti grynaveisliais kompleksinio vertinimo metu įvertinti elito klase, kurių abu tėvai įrašyti į kilmės knygą;
- 19.1.3.4. žirgai nuo nepripažintos gerinančiosios veislės pripažinti grynaveisliais (kai jų kilmėje yra ne daugiau kaip 1/8 - eržilui, 1/8 kumelei nepripažintos veislės kraujo), kompleksinio vertinimo metu įvertinti elito klase, kurių vienas iš tėvų įrašytas į kilmės knygos pagrindinį skyrių;
- 19.1.4. pagrindinis III skyrius:
- 19.1.4.1. įtraukiamas prieauglis gautas:
- 19.1.4.1.1. grynuoju veisimu;
 - 19.1.4.1.2. nuo pripažintos gerinančiosios veislės;
 - 19.1.4.1.3. nuo nepripažintos gerinančiosios veislės, kai kilmėje yra ne daugiau kaip 1/8 - eržilui, 1/8 - kumelei nepripažintos veislės kraujo (pripažinti grynaveisliais);

19.1.4.2. lieka suaugę grynaveisliai žirgai:

19.1.4.2.1. kompleksiškai nevertinti grynaveisliai žirgai;

19.1.4.2.2. gauti grynuoju veisimu žirgai kompleksinio vertinimo metu įvertinti II klase;

19.1.4.2.3. žirgai nuo pripažintos gerinančiosios veislės kompleksinio vertinimo metu įvertinti I ir žemesne klasėmis;

19.1.4.2.4. žirgai nuo nepripažintos gerinančiosios veislės, kai kilmėje yra ne daugiau kaip 1/8 - eržilui, 1/8 - kumelei nepripažintos veislės kraujo, kompleksinio vertinimo metu įvertinti I ir žemesne klasėmis;

19.2. papildomas skyrius:

19.2.1. grynaveisliai žirgai, kurių kilmės patikrinimo testas (DNR testas) neatitinka jų kilmės pateiktos pase, o tikrosios kilmės nustatyti nepavyko;

19.2.2. priauglis:

19.2.2.1. grynaveislis priauglis nuo grynaveislių tėvų, kurie abu įrašyti į pagrindinį kilmės knygos skyrių, jei tėvas yra neįvertintas kompleksiškai:

19.2.2.1.1. toks priauglis gali būti perkeltas į pagrindinį kilmės knygos skyrių po to kai:

19.2.2.1.1.1. jų tėvas yra įvertinamas pagal eksterjerą, priauglis perkeliamas į kilmės knygos III skyrių;

19.2.2.1.1.2. kai pats priauglis įvertinamas 3 metų amžiaus kompleksinio vertinimo metu, bet neaukščiau kaip į kilmės knygos II skyrių;

19.2.2.2. mišrūnai nuo nepripažintos veislės:

19.2.2.2.1. įskaitant visas tarpines kartas nuo nepripažintos veislės kraujo įliejimo iki tol kol žirgo kilmėje lieka ne daugiau kaip 1/8 - eržilui, 1/8 - kumelei įlietos nepripažintos veislės kraujo ir priauglis pripažįstamas grynaveisliu;

19.2.3. suaugę mišrūnai:

19.2.3.1. be dokumentinių kilmės duomenų veislei tipiški žirgai mišrūnai įvertinti kompleksiškai surinkę atitinkamą balų sumą ir naudojami veisimo programoje:

19.2.3.2. mišrūnai nuo nepripažintos veislės

- 19.2.3.2.1. įskaitant visas tarpines kartas nuo nepripažintos veislės kraujo įliejimo iki tol kol žirgo kilmėje lieka ne daugiau kaip 1/8 - eržilui, 1/8 - kumelei įlietos nepripažintos veislės kraujo;
- 19.2.4. eksportuoti arkliai;
- 19.2.5. kritę arba nebelaikomi arkliai;
- 19.2.6. ankstesnės kilmės knygos papildymai ir klaidų atitaisymai
- 19.2.7. kilmės knyga papildoma nuolat.

KILMĖS KNYGŲ TVARKYMAS

- 20. Privalomieji kiekvieno eržilo ar kumelės aprašymo kilmės knygoje duomenys:
 - 20.1. vardas, registracijos Nr.;
 - 20.2. lytis;
 - 20.3. spalva ir žymės;
 - 20.4. gimimo data;
 - 20.5. eržilo linija ir kumelės šeima;
 - 20.6. veisėjo, savininko ir (ar) laikytojo vardas, pavardė / pavadinimas;
 - 20.7. keturių protėvių kartų duomenys, jeigu žinoma vardas, registracijos Nr., gimimo data, veislė, įvertinimas;
 - 20.8. kompleksinio įvertinimo balai;
 - 20.9. darbingumo patikrinimo rezultatai;
 - 20.10. kilmės patikrinimo įrašai;
 - 20.11. įrašai apie sprendimus ir jų pakeitimus kilmės knygoje;
 - 20.12. visų registruotų kumelės palikuonių sąrašas;
 - 20.13. į kilmės knygas įrašyto eržilo palikuonių sąrašas.
- 21. Kiekviename kilmės knygos tome turi būti abėcėlinė žirgų rodyklė ir žirgų registracijos numerių rodyklė (su nurodytais puslapiais), santrumpų paaiškinimai, užsienio valstybių ISO kodai ir kilmės knygos kodai.

KILMĖS PAŽYMĖJIMAS

22. Veislinio arklio kilmės pažymėjimas (toliau – kilmės pažymėjimas) – yra arklio paso dalis pagal Reglamento (ES) V priedo 2 dalies 1 skyrių.
23. Arklio savininkui prašant kilmės pažymėjimą išduoda kilmės knygas tvarkanti pripažinta arklių veislininkystės institucija. Kilmės pažymėjimas suformuojamas VĮ ŽŪDC duomenų bazėje iš joje esančių kilmės knygos duomenų. Išduotiems kilmės pažymėjimams registracijos numeris suteikiamas automatiškai duomenų bazėje spausdinimo metu.
24. Kilmės pažymėjimas atspausdinamas ant jo pasirašo asociacijos paskirtas atsakingas asmuo.

STAMBIŲJŲ ŽEMAITUKŲ ARKLIŲ VEISLĖS SAUGOJIMAS

Siekiant išsaugoti Stambijų žemaitukų veislę svarbu:

1. išlaikyti veislės genealoginę struktūrą didinti esamų ir naujai kuriamų linijų skaitlingumą plečiant eržilų linijas per atšakas (atšaka - eržilų linijos dalis tęsiama per konkretaus tos linijos eržilo palikuonis, atšaką sudaro bent 3 eržilų kartos), todėl veisėjai turėtų numatyti veisimo planą 2-3 metams į priekį, pirmumą teikiant grynajam veisimui, tik tada naudojant pripažintas gerinančiąsias veisles;
 - 1.1. naudojant ne grynąjį veisimą, su pripažintomis ir nepripažintomis gerinančiosiomis veislėmis, pageidaujama, kad gautas priauglis neviršytų 10% nuo einamaisiais metais gauto priauglio;
 - 1.2. gerinančiųjų veislių naudojimas turi būti tikslingas t. y. siekiant: išplėsti eržilų linijų skaičių, pagerinti arklių eksterjero, darbines, charakterio savybes, eržilų naudojimas turi būti suderintas su LSAVAA;
 - 1.2.1. gerinančiosiomis veislėmis pripažįstamos: Šiaurės švedų, Orlovo ristūnų, Žemaitukų, Arabų arklių veislės, o priauglis pripažįstamas grynaveisliu, kai kilmėje yra $\frac{1}{2}$ - Šiaurės švedų, $\frac{1}{4}$ - Orlovo ristūnų, Žemaitukų, Arabų arklių veislės kraujo, priauglis į kilmės knygą įtraukiamas pagal KK nuostatas;
 - 1.2.1.1. gerinančiųjų veislių eržilo reikalingumą tolimesniam veisimui apsvastyti po 5 m. nuo eržilo naudojimo veisime pradžios;
 - 1.2.1.2. gerinančiųjų veislių eržilų nenaudoti:
 - 1.2.1.2.1. jei daugiau kaip 65% eržilo sūnų įvertinami I klase ir mažiau;
 - 1.2.1.2.2. kai konkretaus eržilo 4 anūkai - eržilai įvertinami Elito klase
 - 1.3. veisėjams norintiems mišrinti Stambiuosius žemaitukus su kitomis (nepripažintomis) veislėmis rekomenduojame naudoti kitų veislių kumeles ir Stambijų žemaitukų veislės eržilus;
 - 1.3.1. tokiais atvejais sprendimas, dėl, Stambijų žemaitukų mišrūno, paso (su kilme) išdavimo priimamas, kiekvienam individui atskirai. Taip pat sprendimas įtraukti tokius gyvūnus į KK priimamas kiekvienam individui atskirai;
 2. siekti platesnio licencijuotų Stambijų žemaitukų veislės eržilų panaudojimo, pageidautina, kad eržilai būtų išbandyti darbinių savybių bandymuose ir surinktų 10 balų (I klasė);

3. skatinti veisėjus naudoti veisimui tinkamas Stambių žemaitukų veislės kumelės, kad šios kumelės paliktų bent vieną grynaveislę pakaitinę kumelaitę, pageidautina, kad veisimui naudojamos kumelės būtų kompleksškai įvertintos iki 5 m. amžiaus;
4. skatinti veisėjus atidžiau nagrinėti pasirinktų poruoti individų kilmę ypatingai skiriant dėmesį individų kilmės motininei pusei (stengiantis išvengti įvaisos), bei naudojant individus nuo geriančiųjų veislių kreipiamas dėmesys į kilmės dalį nuo gerinančiosios veislės;
 - 4.1. veislinės kumelės viena karta nutolusios nuo pripažinimo grynaveislėmis (pvz. turinčios $\frac{1}{4}$ Šiaurės švedų arklių veislės kraujo) gali būti naudojamos su tos pačios geriančiosios veislės eržilais, jų palikuonys gali būti pripažinti grynaveisliais;
 - 4.2. Veisliniai arkliai (eržilai ir kumelės) turintys $\frac{1}{2}$ gerinančiosios veislės (Šiaurės švedų, Orlovų ristūnų, Žemaitukų, Arabų arklių) kraujo veisime gali būti naudojami veisimui su veisliniais arkliais neturinčiais gerinančiosios veislės kraujo bei veisliniais arkliais (eržilais ir kumelėmis) turinčiais ne daugiau kaip $\frac{1}{4}$ gerinančiosios veislės (Šiaurės švedų, Orlovų ristūnų, Žemaitukų, Arabų arklių) kraujo.
5. reprodukcijai nenaudoti II klase įvertintų individų, nenaudoti nevertintų eržilų;
6. kaupti DNR profilių duomenų bazę;
7. grynaveislių Stambių žemaitukų veislės arklių, kurie turi ar turėjo LSAVAA vedamos kilmės knygos istorinį įrašą ir / ar vertinimą, palikuonys pripažįstami LSAVAA veisimo programoje, o jų kilmė kompleksinio vertinimo metu vertinama pagal LSAVAA atlikto tėvų vertinimo duomenis;
8. esant galimybei naudoti kreobankus juose saugant:
 - 8.1. eržilų spermą;
 - 8.2. oocitus;
 - 8.3. embrionus;
 - 8.4. audinių ėminius klonavimui.

STAMBIŲJŲ ŽEMAITUKŲ VEISLĖS ARKLIŲ VEISIMO PROGRAMOS TIKSLAI BEI SIEKIAMYBĖ

Stambiųjų žemaitukų arklių veislės veisimo vizija – auginti arklius tinkamus:

- Veislei išsaugoti;
- Šeimos ūkiui / Žemės ūkio darbams;
- Miško darbams;
- Kaimo turizmo sodyboms;
- Laisvalaikio centrams;
- Nacionaliniams parkams, muziejams, (saugomų teritorijų tvarkymui ganant ir priežiūrai ištraukiant medieną);
- Jojimui;
- Sportui (važnyčiojimas ir kitos sporto šakos);
- Pienui;
- Mėsai.

Siektini Stambiųjų žemaitukų veislės veisimo programos tikslai:

1. Stambiųjų žemaitukų veislės išsaugojimas ir stabilios populiacijos išlaikymas;
2. Išsaugoti esamas Stambiųjų žemaitukų veislės eržilų linijas;
3. Rinkti DNR profilių duomenų bazę;

Siektini Stambiųjų žemaitukų veislės veisimo programos siekiamybė:

1. Stambiųjų žemaitukų veislės išsaugojimas ir stabilios populiacijos išlaikymas;
2. Išsaugoti Stambiųjų žemaitukų veislės eržilų linijas ir kumelių šeimas;
3. Sukurti selekcinę genealoginę branduolį ir jį išskirstyti privačiuose ūkiuose;
4. Siekti didesnio licencijuotų eržilų panaudojimo veisimo programoje;
5. Siekti kuo didesnio veislei naudojamų eržilų ir kumelių darbinių savybių išbandymo;
6. Didinti veisimui tinkamų kumelių panaudojimą;

7. Vykdyti kilmės patikrinimą pagal kilmės knygos nuostatas atliekant DNR tyrimus, arba DNR profilio nustatymą jai nėra duomenų palyginimui;
8. Didinti kompleksiskai vertinimo prieauglio skaičių ir analizuoti gaunamus prieauglio vertinimų duomenis;
9. Vykdyti eržilų ir kumelių vertinimus pagal prieauglio kokybę;
10. Skatinti augintojus tinkamai parengti arklius eksterjero ir darbingumo vertinimams bei pardavimui;
11. Skatinti augintojus pristatyti eržilus ir kumeles aukščiausios klasės vertinimui, bei skatinti augintojus naudoti šiuos gyvūnus veisimui;
12. Veislės populiarinimo renginių, švenčių rengimas ir dalyvavimas juose;
13. Reklaminių renginių rengimas/rėmimas, informacinė sklaida žiniasklaidoje, parodose, socialiniuose tinkluose ir kt.

Kriterijai rodantys veisimo programos įgyvendinimą / neįgyvendinimą

(2 lentelė)

	Tikslas / Rodiklis	Matavimo vienetas	Esama reikšmė	Siektina reikšmė	Siektinos reikšmės apskaičiavimas
1	Stabilaus populiacijos dydžio išlaikymas	Vnt.	Ankstesnių metų arklių kiekis KK įskaitant ir arklius KK papildomame skyriuje	Minimali reikšmė 300 vnt. arklių registruotų kilmės knygoje	Naudojami VĮ ŽŪDC duomenų bazės duomenys apie KK registruotą arklių kiekį einamųjų metų sausio 01 d. ir prieš tai buvusių (ankstesnių) kalendorinių metų (naudojamas skaičius iš ankstesnių metų veisimo programos ataskaitos) arklių kiekį KK tų metų sausio 01 d. Įrašomas arklių registruotų kilmės knygoje skaičius sausio 01 d. reikšmė negali

					būti mažesnė nei 300. Atskirai pažymimas skirtumas vnt. tarp einamųjų metų ir ankstesnių metų registruoto arklių kiekio.
2	Esamų eržilų linijų išsaugojimas	Vnt.	Esamų linijų skaičius	Minimali reikšmė: 4 linijos	Linija išsaugota jai joje yra bent 1 licencijuotas eržilas, pateikiamas eržilų sąrašas nurodant bent po vieną licencijuotą kergiantį eržilą iš kiekvienos linijos
3	DNR profilių duomenų bazės rinkimas	Vnt.	Ankstesniais kalendoriniais metais nustatytų DNR profilių skaičius	Minimalus atliktas tyrimų skaičius 2 vnt.	Įrašoma atliktų tyrimų kiekis, esant reikalui pateikiamos DNR profilių sertifikatų kopijos
4	Grynaveislis prieauglio įrašymas į Kilmės knygą	Vnt.	Ankstesniais kalendoriniais metais į Kilmės knygą įtraukto veislinio prieauglio skaičius	Minimalus įtrauktas skaičius 10 vnt.	Nurodomas einamaisiais ir ankstesniais metais į kilmės knygą įrašyto prieauglio (jaunesni nei 3 m.) kiekis, įskaitant ir gyvūnus įtrauktus į papildomą skyrių

DOKUMENTŲ TVARKYMO REIKALAVIMAI

1. Pirminę duomenų ir dokumentų apskaitą vedą ūkio valdytojas.

1.1. Veislininkystės ir gyvūnų dokumentai:

1.1.1. veislinio eržilo laikytojas / savininkas po kergimo pildo „Kumelės kergimo (sėklinimo) pažymėjimą“, pagal ant „Kumelės kergimo (sėklinimo) pažymėjimo“ pateiktą instrukciją ir pateikia „Kumelės kergimo (sėklinimo) pažymėjimą“ LSAVAA.

1.1.1.1. Jei kumelė apvaisinama dirbtiniu būdu „Kumelės kergimo (sėklinimo) pažymėjimą“ pildo asmuo atlikęs dirbtinį apvaisinimą.

1.1.2. Gimus kumeliukui, iki kumeliukui sueina 12 mėnesių kumeliukas paženklinamas, reikalavimus atitinkančia, mikroschema ir užpildoma AŽ-1 forma („Pranešimas apie arklio registravimą“), šią formą užpildo asmuo turintis teritorinės VMVT išduotą paslaugų teikimo teisę patvirtinantį dokumentą ir antspaudą (paslaugų teikėjas), AŽ - 1 forma pateikiama LSAVAA. LSAVAA kumeliuko duomenis užregistruoja VĮ ŽŪDC duomenų bazėje, kuri kumeliukui sugeneruoja unikalų registracijos numerį. Savininkas sumoka už paso pagaminimą VĮ ŽŪDC, pagamintas pasas siunčiamas į LSAVAA, asociacija sutvarko žirgo pasą ir išduoda jį kumeliuko savininkui.

1.1.2.1. Kumeliukams iki 12 mėn. amžiaus išduodamas „Pirminis Arklinių šeimos gyvūno tapatybės nustatymo dokumentas“ (pasas).

1.1.2.2. Arkliams virš 12 mėn. amžiaus išduodamas „Pakaitinis Arklinių šeimos gyvūno tapatybės nustatymo dokumentas“ (pasas).

1.1.3. Pаметus ar kitaip praradus arklio pasą, arklio savininko prašymu paslaugų teikėjas patikrina arklio, kurio pasas prarastas, mikroschemos numerį ir užpildo AŽ-1 formą („Pranešimas apie arklio registravimą“), AŽ - 1 forma pateikiama LSAVAA, su prašymu išduoti „Arklinių šeimos gyvūno tapatybės nustatymo dokumento“ (paso) dublikatą.

1.2. Pranešimas apie ūkinių gyvūnų perkėlimą ir kaitą (GŽ - 2 arba GŽ - 2a forma):

1.2.1. Pildoma dviem egzemplioriais pasikeitus arklio savininkui ir kartu su arklio pasu pateikiama LSAVAA atlikti įrašui pase.

1.2.2. Žirgui kritus gaišenos važtaraštis, GŽ - 2 forma ir pasas grąžinami LSAVAA.

1.2.3. Paskerdus žirgą savoms reikmėms GŽ - 2 forma ir žirgo pasas grąžinamas LSAVAA.

NAUDOTA LITERATŪRA

1. R. Šveistienė (Patašiūtė) Lietuvos arklių genofondas – stambieji žemaitukai. Monografija. Utena: UAB „Utenos Indra“, 2005. 160 p.
2. M. Karpavičiūtė ir A. Sadauskaitė Lietuvos TSR veislinių arklių valstybinė kilmės knyga V. Vilnius: „Mintis“, 1967 m.
3. Lietuvos sunkiųjų arklių veislės augintojų asociacija – Lietuvos sunkiųjų ir stambiųjų žemaitukų veislių arklių vertinimo taisyklės 2012 m.
4. Lietuvos sunkiųjų arklių veislės augintojų asociacija – Lietuvos sunkiųjų arklių veislės veisimo programa 2012 m.

Aurelija Aksomaitytė